

- 284 с.
3. Войнаренко М.П. Кластери як центри економічного зростання регіонів за умов кризи / М.П. Войнаренко // Развитие инновационных кластеров в современных условиях реструктуризации экономики: материалы IV Междунар. науч.–практ. конф., 1–2 июня 2009 г. – Севастополь: ТПП, 2009. – С. 16–29.
  4. Герасимчук З.В. Організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегії розвитку регіону: Монографія / З.В. Герасимчук, І.М. Вахович. – Луцьк:ЛДТУ, 2002. – 248 с.
  5. Головченко В. Конституційні принципи місцевого самоврядування / Головченко В., Корпань О. // Право України. – 1998. - № 3. - С. 14.
  6. Емельянов Н. Местное самоуправление: проблемы, поиски, решения / Емельянов Н. — М.: ТИГИМУС, 1997. — 814 с.
  7. Конкурентоспроможність регіонів України (методологія і практика) / [Л.Г. Чернюк, Д.В. та ін.]; за наук. ред. Л. Г. Чернюк. – К.: РВПС України НАН України, 2010. – 108 с.
  9. Krugman P. The Role of Geography in Development / Paul Krugman // International Regional Science Review. – 1999. – №2. - Vol. 22. – P. 142- 161.
  10. Портер М. Конкуренція / Майкл Портер [пер. с англ.]. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2006. – 608 с.
  11. Шнипко О.С. Економічна безпека ієрархічних багаторівневих систем: регіональний аспект / О.С. Шнипко. – К. : Генеза, 2006. – 288 с.

УДК: 658.14:658.15 (043)

ЕТИМОЛОГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ТА ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛІВ

Танклеєвська Н.С. – д.е.н., професор,
Мірошніченко В.О. – аспірант, Херсонський ДАУ

Розглянуто та узагальнено існуючі види потенціалів підприємства. Досліджено сутність та значення понять економічного та фінансового потенціалів та їх значення для сільськогосподарських підприємств. Обґрунтовано власне трактування фінансового потенціалу підприємства.

Ключові слова: потенціал, фінансовий потенціал, економічний потенціал, розвиток, структура, фінансові ресурси, підприємство.

Танклеевская Н.С., Мирошниченко В.А. *Этимологическое значение экономического и финансового потенциалов*

Рассмотрены и обобщены существующие виды потенциалов предприятия. Исследована сущность и значение понятий экономического и финансового потенциалов и их значение для сельскохозяйственных предприятий. Обоснованно собственную трактовку финансового потенциала предприятия.

Ключевые слова: потенциал, финансовый потенциал, экономический потенциал, развитие, структура, финансовые ресурсы, предприятие.

Tanklevska N.S., Miroshnychenko V.O. *The etymological meaning of economic and financial capacity*

The paper examines and generalizes the existing kinds of business potential. It considers the essence and meaning of economic and financial capabilities and their implications for agricultural enterprises. It substantiates the author's interpretation of the financial potential of a company.

Key words: *potential, financial potential, economic potential, development, structure, financial resources, enterprise.*

Постановка проблеми. В умовах розвитку ринкових відносин підприємствам необхідно вирішувати безліч завдань та швидко реагувати на події в силу прийняття та дії економічних реформ, які обрала курс Україна. Це в першу чергу стосується питань виробництва продукції та збільшення їх обсягів, раціональне використання всіх видів ресурсів підприємства, забезпечення виробничих потужностей та інших важливих питань. Як наслідок, набувають актуальності проблеми дослідження етимології, сутності та призначення фінансового потенціалу підприємства з метою ефективного використання ресурсів підприємства. Тому фінансовий потенціал підприємства та особливості його формування потребують комплексного дослідження.

В економічній літературі зустрічаються терміни «потенціал підприємства», «економічний потенціал підприємства», «фінансовий потенціал підприємства» та інші похідні. Для того щоб дати визначення фінансового потенціалу аграрного підприємства доцільно дослідити еволюцію трактування поняття «потенціалу» в економіці.

Економічну категорію «потенціал» у широкому вжитку почали використовувати у кінці 70-х на – початку 80-х років ХХ століття. У наукових працях наводиться широкий спектр його характеристик: економічний, науково-технічний, виробничий, трудовий, природноресурсний, інвестиційний. Останнім часом дедалі частіше трапляються такі поняття, як підприємницький потенціал, інтелектуальний, економічний, фінансовий, інноваційний, креативний, організаційно-управлінський, еколого-економічний тощо [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні дослідники приділяють постійну увагу фінансовому потенціалу сільськогосподарських підприємств. Окремі аспекти цього питання вивчали М.И. Баканов, В. Березін, М.Дем'яненко, В.И. Зубкова, Н. Т. Игнатенко, В.В. Ковалев, С.А. Лосева, Р. Б. Матковський, А.В. Накивайло, О.Д. Плотник, В. П. Руденко, П.Саблук, А. И. Самоукин, А.Д. Шеремет та інші. Проте, існує необхідність поглибленого дослідження етимологічного значення понять «економічний потенціал» та «фінансовий потенціал» та їх значення для аграрних підприємств.

Постановка завдання. Метою написання статті є дослідження існуючих видів потенціалу підприємства та більш поглибленого вивчення понять «економічний потенціал» та «фінансовий потенціал», їх етимологічне значення для сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «фінанси» і «потенціал» формують категорію «фінансовий потенціал». Потенціал, різні його аспекти та складові, методики визначення, оцінки досліджуються провідними науковими установами, розглядаються у великій кількості праць. Економічній природі й сутності фінансового потенціалу України в ринковій економіці на сьогодні не приділено належної уваги в науковій літературі, концептуальні підходи до засад його формування та функціонування, роль й місце в економіці й фінансах досліджені мало [5]. Нами проведені дослідження взаємозв'язку етимологічного значення

поняття «економічний потенціал» та «фінансовий потенціал», які наведені у табл. 1.

Таблиця 1 - Етимологічне значення поняття «економічний потенціал» та «фінансовий потенціал»

Етимологія поняття «економічний потенціал»	Етимологія поняття «фінансовий потенціал»
ефективне використання за часом і продуктивністю наявних економічних ресурсів	сукупні фінансові можливості, які перетворюються у фінансові ресурси
є узагальнюючою характеристикою роботи підприємства і проявом сукупного впливу наступних взаємозалежних його сторін: виробничого, майнового, фінансового потенціалів	обсяг власних, позичених та залучених фінансових ресурсів підприємства, що ними воно може розпоряджатися для здійснення поточних і перспективних витрат
відносини, що виникають на підприємстві з приводу досягнення максимально можливого фінансового результату за умови: наявності власного капіталу, достатнього для виконання умов ліквідності і фінансової стійкості; можливості залучення капіталу, в обсязі необхідному для реалізації ефективних інвестиційних проектів; рентабельності вкладеного капіталу; наявності ефективної системи керування фінансами, що забезпечує прозорість поточного і майбутнього фінансового стану	фінансові можливості підприємства, які формуються за наявності різного роду ресурсів під впливом оточення та внутрішньої структури підприємства та можуть бути реалізовані за допомогою діяльності персоналу та системи управління з метою досягнення максимально бажаного фінансового результату
здатність підприємства до подальшого здійснення безперервної діяльності, яка ґрунтується на наявності ресурсів, які в контексті їх використання розглядаються як резерви	сукупність наявних і потенційних фінансових ресурсів, що можуть бути мобілізовані та реалізовані фінансовою системою за певних умов для забезпечення сталих темпів економічного зростання у визначений період часу
стратегічно орієнтована перманентно трансформуюча система виробничих, трудових, маркетингових, фінансових, стратегічних потенціалів, яка обумовлена зовнішніми соціально-економічними факторами і внутрішньою управлінською структурою, що забезпечує розвиток суб'єктів господарювання	сукупність наявних грошових ресурсів держави, що можуть бути використані для вирішення певного завдання, у т.ч. ресурси, отримані шляхом перерозподілу із одних сфер використання в інші без переходу критичних меж, тобто без загрози руйнувань, розрухи у сферах, із яких вилучаються ресурси
сукупність природних умов, можливостей і ресурсів, які можуть бути використані для досягнення конкретних цілей у процесі взаємодії із зовнішнім середовищем	рушійна сила необхідна для переведення сконцентрованих на підприємстві ресурсів із статичного стану в динамічній, що забезпечує максимально ефективну реалізацію цілей та напрямів розвитку підприємства

* складено автором за даними [3]

Аналіз свідчить, що категорія «економічний потенціал» та «фінансовий потенціал» сучасною економічною наукою трактується неоднозначно. Слід відмітити відмінність між термінами «ресурси» та «потенціал», які зустрічаються у визначеннях. Оскільки, ресурси існують незалежно від суб'єктів економічної діяльності, а потенціал окремого підприємства, суспільства в цілому невіддільний від суб'єктів діяльності. Тобто «потенціал», крім матеріальних і нематеріальних засобів, включає здібності працівника, колективу, підприємства, суспільства в цілому до ефективного використання наявних коштів або ресурсів.

Розглядаючи фінансовий потенціал підприємства, необхідно виділити і інші види потенціалу, які наведені нами на рис. 1.

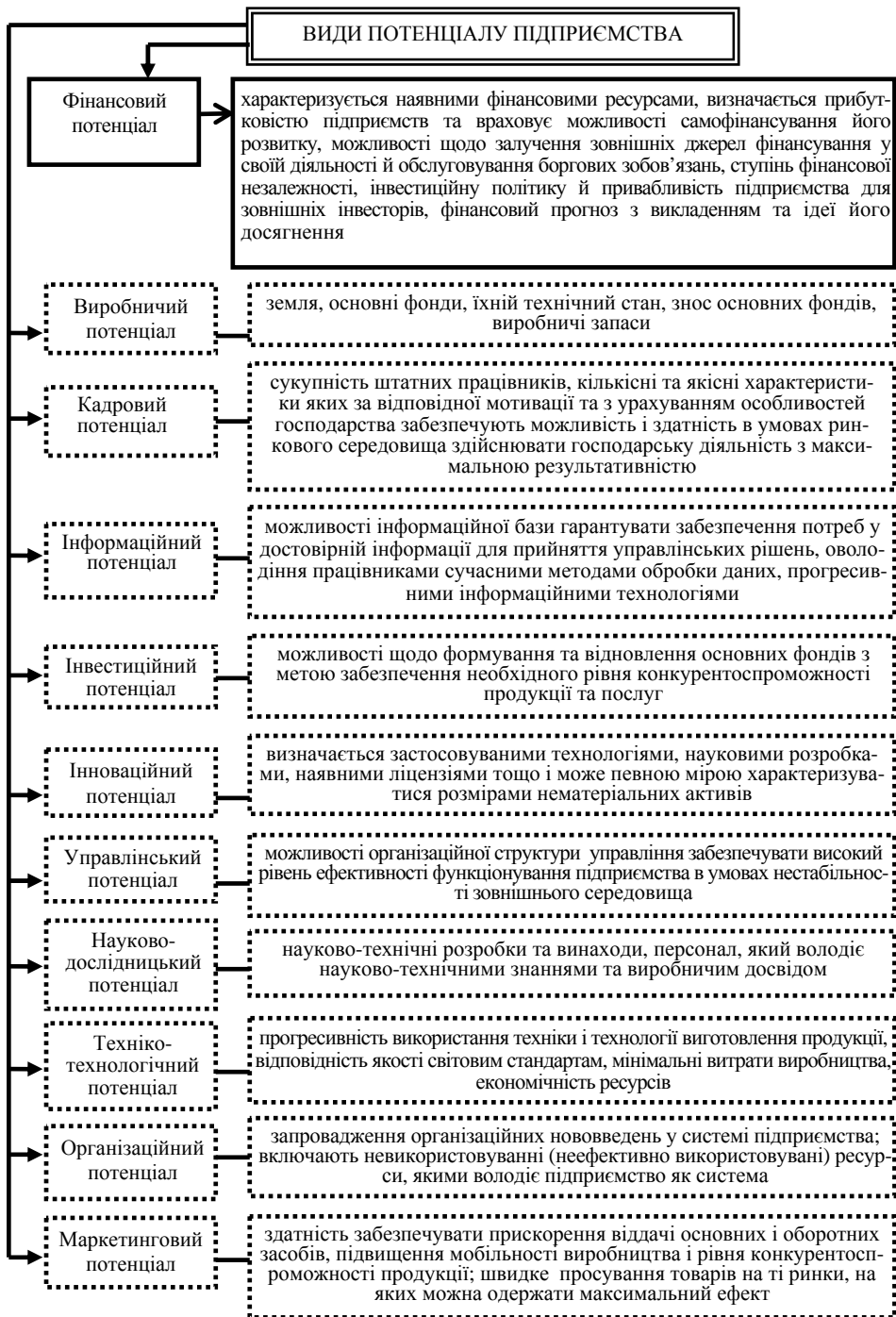

Рисунок 1. Види потенціалу підприємства *

* Складено автором за даними [6]

Стосовно підприємства, «економічний потенціал» розглядається як одна із важливіших динамічних характеристик діяльності підприємства, яка одночасно відображає стан підприємства щодо вимог зовнішнього й внутрішнього середовища та використовується для оцінки його роботи. Інакше кажучи, підприємства використовують свій економічний потенціал як інструмент адаптаційного процесу, завдяки чому воно трансформується відповідно до мінливого зовнішнього (й/або внутрішнього) середовища.

Фінансовий потенціал слід розглядати як складову економічного потенціалу підприємства. Ми погоджуємося з думкою О.Соколової, яка зазначає: «фінансовий потенціал асоціюється з наявністю фінансових можливостей підприємства для інвестування коштів в поточну діяльність, перспективний розвиток та нарощування його виробничого потенціалу» [2].

Виходячи з узагальнення наведених у спеціальній літературі визначень, ми інтерпретуємо фінансовий потенціал підприємства як якісну характеристику його фінансового стану виражену спроможністю генерувати певний обсяг фінансових ресурсів у вигляді грошових коштів, ефективне використання яких забезпечить підприємству економічне зростання та забезпечить бажаний фінансовий результат.

Оцінка процесів формування, використання і розвитку фінансового потенціалу підприємства вимагає аналізу його внутрішньої побудови: з яких конкретних частин він складається і як ці частини пов'язані між собою, тобто складу структурних елементів, співвідношення й форми взаємозв'язку та взаємодії між ними [5]. Проте на сьогодні немає єдиної класифікації видів фінансового потенціалу та загальноприйнятої позиції про основний вид потенціалу, який формує фундаментальну базу розвитку економічної одиниці в економічному середовищі. Намагання окремих дослідників сформувати певну узагальнену класифікацію потенціалу підприємства, очевидно, безперспективне, оскільки кожне підприємство має свої відмінності у характері діяльності, що передумовлює структуру фінансового потенціалу [7]. Наприклад, О.С. Федонін [3], розглядає структуру потенціалу підприємства, розмежовуючи його на об'єктивні та суб'єктивні складові. Об'єктивні складові пов'язані з матеріально-речовинною та особовою формою потенціалу підприємства і споживаються в процесі функціонування. До них належать: інвестиційний потенціал, виробничий, фінансовий та потенціал відтворення. Суб'єктивні складові пов'язані із суспільною формою їх виявлення і включають: науково-технічний потенціал, управлінський, організаційної структури управління, маркетинговий потенціал [4].

Висновки. Залежно від характеру діяльності підприємства та його організаційно-правової форми складові потенціалу можуть бути різними. В умовах розвитку ринкових відносин, однією із найвразливішою галуззю економіки є сільське господарство, оскільки обумовлене її специфікою серед інших галузей економіки. Щодо фінансового потенціалу, його необхідно розглядати як найважливіший інструмент стабілізації фінансової політики аграрного сектора економіки, в контексті розвитку сільського господарства та покращення фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств, оскільки їх здатність до розвитку ототожнюється з фінансовим забезпеченням. Вважаємо, під фінансовим потенціалом аграрних підприємств, слід розуміти потенційні фінансові ресурси господарства у вигляді власних, позичених або залучених грошо-

вих коштів, що знаходяться в розпорядженні підприємства з метою ефективного їх використання та споживання в процесі виробництва продукції, що включає потенціал землі, сезонність виробництва, кліматичні умови, біопотенціал у галузі рослинництва і тваринництва, техніко-технологічний потенціал.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Котирева С.О. Сутність та особливості управління економічним потенціалом підприємства / С.О. Котирева, С.Т. Дуба // Науковий вісник НЛТУ України.– 2007.– Вип. 17.1. – С. 234–239.
2. Соколов А.В. Потенциал промышленного предприятия: оценка и управление с системных позиций// Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук. – Кемерово: Кемеровский государственный университет. – 2007. – 23 с.
3. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка [навч. посібник] / О.С. Федонін, І.М. Репіна, О.І. Олексюк. – [2-ге вид. без змін]. – К.: КНЕУ, 2006. – С. 168-195.
4. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях: [Навч. Посібник] / Данілов О.Д., Паєнтко Т.В. – К.: ЦУЛ, 2011 – 256 с.
5. Чуницька І. І. Фінансові ресурси як базис формування фінансового потенціалу // Економіка та держава. – 2007. – № 5. – С. 29 – 31.
6. Юзефович А. Э. Аграрный ресурсный потенциал: формирование и использование / А. Э. Юзефович. – К.: Наук. Думка, 1987. – 176 с.
7. Яремко І.І. Концептуальні підходи до формування й управління потенціалом підприємства / І.І. Яремко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – № 19.9. – С. 233-238.

УДК 657.421.1: 338.26

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ПОТОЧНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ

Швець О.В. – викладач,
ПВНЗ «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка»

У статті розглянуто показники, критерії оцінки політики управління оборотним капіталом; розкрито, що є об'єктами управління в рамках тактичного розділу фінансової політики. Запропоновано можливі варіанти механізму використання системно-цільової політики. Зроблено висновки, що остаточний вибір політики управління оборотним капіталом повинен здійснюватися на основі аналізу ризиків прийняття кожного з них з урахуванням сформованої практики ведення бізнесу.

Ключові слова: фінансовий стан підприємства, питома вага, оборотні активи, оборотний капітал, фінансовий стан, переробні підприємства.

Швец А.В. Формирование эффективной политики управления текущих активов компании агропродовольственной сфере